

EDITORIAL

Makigbisog ug bawion ang ekonomikanhon ug katilingbanong mga katungod

Paspas nga mitiurok ang ang-ang sa panginabuhi sa mayorya sa katawhang Pilipino ilalum sa rehimeng Marcos. Naglunang sa kalisud ug wala nay madaginot ang minilyong pamilya. Padayong nagkaubos ang kalidad sa kinabuhi. Kulang kaayo ang panggasto sa pagkaon ug uban pang panginahanglan.

Grabe na ang ilang pag-antus sa walay-puas nga pagsaka sa presyo sa lana, pagkaon, plete, tubig ug kuryente ug uban pang mga galastuhon sa pang-adlaw-adlaw. Dugang pa sa ilang pag-antus ang dakung kadaut sa kinabuhi, mga balay ug panginabuhian nga resulta sa malukpanong mga pagbaha sa milabayng mga semana. Dili na makasugakod ang masang anakpawis tungod kay kulang kaayo ang suhulan, walay yuta ug panginabuhian, samtang nagpadayon ang pagpangawkaw sa yuta ug pag-ilog sa ilang trabaho ug panginabuhian.

Kinahanglang direktang papa-

nubagon sa katawhang Pilipino ang rehimeng Marcos sa paspas nga pagtiurok sa ang-ang sa ilang kinabuhi. Ang padayon nga pagsaka sa mga presyo direktang epekto sa mga neoliberal nga palisiya sa rehimeng Marcos. Labaw nga ginaguba ang mga produktibong pwersa ug gipagrabe ang agraryo, dili industriyalisado ug atrasadong ekonomiya. Nagkaubos ang kapasidad sa produksyon sa pagkaon ug uban pang igbabaligya, ug labaw nga nagsalig sa importasyon, langyawng pautang ug pamuhunan.

Bugti sa pautang, ginapatuman sa rehimeng Marcos ang kontra-ka-

tawhan ug kontra-kabus nga mga lakang sigon sa mga palisiyang gitakda sa International Monetary Fund, World Bank ug uban pang ahensyang imperyalista. Nagsilbi ang maong mga lakang sa interes sa mga langyaw nga dagkung bangko ug monopolyong kapitalista, ug nagayatak sa batakang mga katilingbanon ug ekonomikanhong katungod sa katawhan.

Nag-una sa maong mga palisiya ang paglansang sa suhulan aron ipatunhay ang hukbo sa baratong kusog-pamuo pabor sa mga langyawng kapitalistang negosyante. Lakip usab dinhi ang pagkibhang sa pangpublikong badyet sa edukasyon, panglawas ug uban pang katilingbanong serbisyo. Aron bayaran ang utang sa nasud, labaw nga pabug-at nga buhis ang gipahamtang sa masang mga konsyumer, samtang ginakibhangan og buhis ug ginahatagan og klase-klaseng reward ang mga langyawng negosyante.

Hingpit usab nga ginaduso ni Marcos ang liberalisasyon sa importasyon, partikular na sa mga produktong pang-agrikultura, nga sa milabayng mga dekada mibangkrap sa minilyong katawhan ug nagguba sa lokal nga produksyon. Ginaligis usab ang ubang mga lakang nga naghatag sa langyawng mga monopolyong kapitalista ug lokal nga dagkung burgesyaku-prador og gahum nga ilugon ang tinubdan sa kita sa minilyong katawhan.

Grabe ang kawalay trabaho

kung asa dili moubos sa 20 milyon ang walay trabaho o temporaryo lamang ang trabaho. Minilyong mag-uuma, mangingisda, bisan mga drayber ug opereytor sa dyip, gagmayng negosyante ug adunay gagmayng kita, ang nawad-an og panginabuhian tungod kay gikawkaw kini sa mga langyaw ug lokal nga dagkung kapitalista.

Labing grabe ang kahimtang sa kabanikanhan kung asa gitugutan sa rehimeng Marcos ang dagkung agalong yutaan, burgesyakumprador ug langyawng kapitalista nga ilugon ang gatasan ka libong ektaryang yuta alang sa mga plantasyon ug minahan, "green" energy, ekoturismo ug uban pang proyektong pang-imprastruktura. Labaw pang ginaduso sa World Bank nga himuong "daling mahalina" ug "daling mabaligya" ang mga yutang pang-agrikultura. Gatasan ka libong mga mag-uuma ang napalayas sa yuta ug ginahikawan sa lain pang gamit sa produksyon ug panginabuhian nga nagresulta sa malukpanong pagkabangkrap ug kalisud.

Ilalum sa rehimeng Marcos, labaw pang nahimong hakog sa korapsyon ang pinakapungkay sa bukrasya. Pinaagi sa Maharlika

Investment Fund, iimbudo ang ₱500 bilyong pangpublikong pondo ngadto sa ginapaburan ni Marcos nga dagkung burgesyang kumprador, kroni ug mga suluguon. Nabuhi ang maong pipila ka milyunaryo ug bilyunaryong sa kaharuhay samtang ang mayorya sa katawhang Pilipino naglunang sa kalisud ug nagkagrabeng kahimtang. Gunit mismo ni Marcos ang pipila ka bilyong pisong pondong "confidential" ug "intelligence" nga wala ginausisa. Gamit ang kwarta sa katawhan, naglulinghayaw siya sa ubang nasud ug ginagamit ang Malacañang alang sa sunud-sunod nga mga salu-salo.

Kinahanglang mosukol ang katawhang Pilipino aron panalipdan ug bawion ang ilang mga katilingbanon ug ekonomikanhong katungod ug batukan ang labing pagkahagba sa istandard sa ilang panginabuhian. Kinahanglan nilang ipakigbisog ang pagpaubos sa presyo sa lana, pagkaon ug uban pang batakang panginahanglan ug serbisyo; pagpataas sa suhulan ug sweldo sa mga mamumuo ug ordinaryong empleyado; pagpabasura sa mga pabug-at nga buhis ug balayrunon; pagpakunhod sa abang sa yuta ug presyo sa binhi ug uban pang gamit sa produksyong

pang-agrikultura; pagtangtang sa usura; pagpataas sa presyo sa mga produkto sa mag-uuma; ug pagprotektar ug pagpalapad sa trabaho ug panginabuhian sa masang mayorya. Kini ug ang uban pang hinanaling demokratikong pangayo kinahanglang ipakigbisog sa lapad nga masang mamumuo, mag-uuma ug uban pang anakpawis aron pugngan nga labaw pang mahagba ang ilang katilingbanon ug ekonomikanhong kahimtang.

Ginahungit sa rehimeng Marcos ang katawhang Pilipino sa baba sa hakog-saganansya nga mga langyawng monopolyong kapitalista, lokal nga dagkung burgesyakumprador, dagkung agalong yutaan, ug burukrata-kapitalista. Ang nagkagrabeng kahimtang sa katawhang Pilipino nagtukmod sa hinanaling pagpaasdang sa pakigbisog aron tapuson ang semikolonyal ug semipyudal nga katilingbanong sistema ug ang atrasado, agraryo ug dili industriyal nga ekonomya, nga naghagbong sa lapad nga masa sa makanutayong krisis.

Ang pakigbisog alang sa mga katilingbanon ug ekonomikanhong katungod hugot nga nakasumpay sa pakigbisog alang sa nasudnong demokrasya. Laraw niining ipatuman ang tinuod nga reporma sa yuta aron tapuson ang pipila ka siglong problema sa kawad-on sa yuta nga nagkadena sa mayorya sa katawhang Pilipino sa atrasado ug madaugdaugong pyudal ug semipyudal ng sistema. Nagtinguha usab kining ipatuman ang nasudnong industriyalisasyon aron palambuon ang produktibong pwersa sa nasud, imaksimisa ang natural nga bahandi ug kusog sa katawhan, ipatumaw ang tibuok potensyal nga magmugna sa panginahanglan sa katawhan.

Pinaagi lamang sa pagkab-ot sa tinuod nga kagawasan gikan sa kontrol sa mga langyaw, matukod ang usa ka nasud nga malambuon, nagatagad sa panginahanglan sa katawhan, makabarog sa kaugalingon tiil padulong sa moderno ug progresibo nga sosyalistang kaugmaon.

 <p>Bolyum LIV Ihap 15 Agosto 7, 2023</p> <p>Ang Ang Bayan ginapagawas sa pinulongang Pilipino, Bisaya, Iloco, Hiligaynon, Waray ug Ingles. Nagadawat ang Ang Bayan og mga kontribusyon sa porma sa mga artikulo ug balita. Ginaawhag usab ang mga tigbasa nga magpadangat og mga puna ug rekomendasyon sa pagpalambo sa atong mantalaan.</p>	<h2 style="text-decoration: underline;">Unod</h2> <p>Editorial: Makigbisog ug bawion ang mga ekonomikanhon ug katilingbanong katungod 1</p> <p>Dugang-presyo/singil sa palaliton, serbisyo 3</p> <p>Pulis ug sundalo, giigo sa BHB 3</p> <p>CNL-Negros, naglunsad og Kongreso 3</p> <p>SONA: Walay bag-o sa Pilipinas 4</p> <p>Amnestiya ni Marcos Jr, basura 5</p> <p>AFP: Alimatok nga nagpakatagbaw 6</p> <p>NLUA: Pagpalapad sa mabaligyang yuta 7</p> <p>Sa mubong pagkasulti 8</p> <p>203rd IBde, peste sa Mangyan ug Mindoreño 9</p> <p>3 gipatay, 9 giaresto sa 10 ka adlaw 10</p> <p>Mga Protesta 10</p>
<p>Ang Ang Bayan ginamantala duha ka hugna matag bulan sa Komite Sentral sa Partido Komunista ng Pilipinas</p>	
<p style="text-align: center;"> ang.bayan@cpp.ph</p>	

Presyo dungan-dungang misaka: Lana, LPG, plete, toll fee ug bugas

Dungan-dungan nga gipatas-an sa pribadong mga kumpanya sa yutilidad ang presyo sa batakang mga produkto ug serbisyo sa unang mga adlaw pa lang sa Agosto. Gipatataw niini ang pagkainutil sa rehimeng Marcos nga paubsan ang presyo ug singil.

Tin-aw nga koordinadong gipatas-an sa mga kumpanya ang presyo sa mga produktong lana niadtong Agosto 1. Kini nga pagtaas ika-upat na sa milabayng upat ka semana. Nagresulta kini sa netong pagsaka sa gasolina og ₱11 kada litro, ₱3.60 alang sa diesel ug ₱5.45 sa kerosin sa milabayng pito ka bulan. Matud sa mga drayber, nagpasabot kini sa pagkawala sa ₱90 kada adlaw o ₱2,250 kada bulan sa ilang kita. Lain pang *big time* nga pagsaka ang mahitabo sa Agosto 8 kung asa ₱3.60 ang idugang sa diesel ug ₱2.65 ang sa kerosin.

Dungan usab nga gipatas-an sa mga kumpanya ang presyo sa LPG og hangtud ₱4.55 kada kilo o ₱50.05 kada usa ka 11-ka-kilong tangke. Gipapha niini ang mga rolbak nga gipatuman sa mga kumpanya sa milabayng duha ka bulan.

Sa misunod nga adlaw, gipatas-an og ₱5 sa Department of

Transportation ang maksimum nga plete sa Light Rail Transit Line 2 (LRT2) gikan Recto Station hangtud sa Antipolo Station, ingonman ang *single journey ticket*. Gitakda usab sa ₱14 ang minimum nga load sa *beep card* gikan sa kanhing ₱12.

Sa Agosto 8, magsugod na nga maningil og *toll fee* ang Metro Pacific Tollways Corporation og ₱86 hangtud ₱302 kada sakyanan alang sa gamit sa North Luzon Expressway (NLEX) Connector Road. Una nang gipatas-an sa MPTC ang *toll fee* sa NLEX og ₱19 hangtud ₱100 para sa mga trak ug sa ubang dagkung sakyanan niadtong Hulyo 15.

Misaka usab og ₱1.50-₱2 kada kilo ang presyo sa bugas. Gihimong rason sa Department of Agriculture ang paghampak sa Bagyong Egay, nga miguba sa dili moubos 137,000 ka ektaryang mga umahan ug nagresulta sa kapin ₱2.9 bilyon nga kadaut.

DUGANG-PRESYO/DUGANG-SINGIL		
LANA		
₱3.50 DIESEL	₱3.25 KEROSIN	₱2.10 GASOLINA
LRT2		
₱33 gikan ₱28 Recto Station hangtud Antipolo Station		
₱35 gikan ₱30 Single journey ticket		

Posibleng mosaka pa ang presyo ngadto sa ₱4 sa mosunod nga mga bulan tungod sa pagdalidali sa rehimeng Marcos nga mag-import og bugas. Kini atubangan sa pagpig-ot sa suplay sa India ug Vietnam, mga mayor nga ginapalitan sa Pilipinas. Gibasol sa mga mag-uuma ang daw dili malikayang pagtaas sa presyo sa kainutilan ni Marcos nga hatagan og igong suporta ang lokal nga mga mag-uuma. Wala niini ginapakusog ang lokal nga produksyon, ug nagsalig na lang hinuon sa importasyon. Nagmahal usab ang presyo sa mga utan. AB

Pulis ug sundalo, giigo sa BHB-Central Negros

TULO KA OPENSIBANG aksyon ang gilunsad sa Bagong Hukbong Bayan (BHB)-Central Negros batok sa mga sundalo sa 62nd IB sa milabayng duha ka semana.

Isa ang patay ug isa ang samaron sa yunit sa 62nd IB nga nagpondo sa detatsment sa Barangay Trinidad, Guihulngan City, Negros Oriental human gipabuthan sa mga Pulang manggugubat niadtong Hulyo 30. Tungong sa aksyon nga bulabugon ang operasyong kombatan sa mga sundalo.

Gikan Hulyo 19 hangtud Hulyo 30, gideploy ang 200 ka sundalo sa mga barangay sa Trinidad, Luz ug Plagatasanon Proper sa Guihulngan City. Nataho niining panahona ang ilang iligal nga pagpangutinkay sa mga balay sa mga residente. Nagkampuhan usab sila ang Kambairan Elementary School sa Barangay Trinidad.

Nasamdan usab ang usa ka pulis sa pagpabuto sa BHB sa detatsment sa Sityo Hinugpayan, Barangay Luz, Guihulngan City niadtong gabii sa Agosto 2.

Sa usa pa ka operasyong haras, nasamdan ang usa ka sundalo sa 62nd IB sa Barangay Sikatuna, Isabela, Negros Occidental niadtong Hulyo 25.

CNL-Negros, naglunsad og Kongreso

NAGTIGUM ANG MGA rebolusyonaryong pari, pastor, relihiyosong lalaki ug babae ug mga laykong tawong-simbahan sa isla sa Negros bag-o lang aron ipahigayon ang ikaduhang kongreso sa bala-ngay sa Christians for National Liberation sa isla. Gitukod sa kongreso ang taktikal nga plano sa CNL sa rehiyon ug gipili si Ericson Buglas isip pangulo niini.

Gipalig-on sa Kongreso ang panaghiusa sa mga delegado aron tun-an ang nasudnon ug rehiyonal nga katilingbano nga sitwasyon. Gihisgutan dinhi ang nahimong mga nauyunan ug Lima ka Puntong Programa sa CNL nga natibukok sa ika-9 niining Nasudnong Kongreso nga gilunsad niadtong Setyembre 2022.

Sona sa Katawhan:

Walay bag-o sa Pilipinas

Nagprotesta sa lain-laing syudad sa Pilipinas ang kapinkun-kulang 12,000 niadtong Hulyo 24 aron ihikyad ang tinuod nga kahimtang sa katawhan, kadungan sa ikaduhang State of the Nation Address (SONA) ni Ferdinand Marcos Jr.

Matud sa Bagong Alyansang Makabayan, 10,000 ang mga misalmot sa gilunsad nga lihok-protesta sa Commonwealth Avenue sa Quezon City gikan buntag hangtud udto. Hiniusa nilang singgit ang: "Dugang suhulan, trabaho, ug pagkaon sa lamesa! Ihunong ang kabangis! Kaayuhan sa masa, dili Maharlika!"

Sa protesta, gisunog ang *effigy* nga gitawag nila og "Doble Kara" nga usa ka bulawan nga barya nga may duha-ka-dagway ni Marcos. Sa usa ka tampi sa barya, gipakita ang nagnagising dagway ni Marcos nga naka-*peace sign* isip simbolo sa iyang mga saad, ug sa pikas bahin mao naghulagway isip usa ka kawatan.

Nakighiusa sa protesta ang delegasyon sa mga progresibong grupo gikan sa Southern Tagalong nga nagsugod sa pagbyahe gikan sa rehiyon niadtong Hulyo 21. Sa wala pa ang SONA, naglunsad og protesta ang grupo sa Chinese Embassy sa Makati ug sa embahada sa US sa Maynila.

Misalmot usab sa protesta ang mga grupo gikan sa Central Luzon, Cordillera ug uban pang mga kasikbit nga rehiyon sa nasudnong kabisera.

Kadungan niini, nagtapok ang mga demokratikong grupo sa mga

syudad sa Baguio, Naga, Iloilo, Roxas, Cebu, Tacloban, ug Davao, ug sa Aklan ug Capiz sa Panay. Sa Cebu City, kapin 600 ang misalmot sa martsa sa Metro Colon.

Nakighiusa sa protesta ang mga bilanggong pulitikal sa Metro Manila ug isla sa Negros. Kapin 100 ka detenidong pulitikal sa isla sa Negros ug 29 sa Bicutan sa Metro Manila ang naglunsad og 24-oras ka pagpuasa aron ipanawagan ang hinanaling pagpalingkawas sa tigulang ug masakiton nga bilanggong pulitikal.

Naghunong-pasada usab ang mga drayber ug opereytor sa dyip aron ipabasura ang programang *public utility vehicle* (PUV) phaseout sa gubyerno. Sa Bacolod City, gibanabanang 700 ka drayber sa dyip ang misalmot sa hunong-pasada.

Naglunsad usab og "strike booring" o dili pagdawat og deliberi ang gibanabanang 7,000 ka drayber ug rider (mga tigdeliber nga nakamotor o bisikleta) sa Lalamove. Gisalmutan kini sa mga rider sa Metro Manila, Batangas, Quezon, Laguna, Cebu, ug Davao.

Samtang, naghimo og mga aktibidad ug protesta ang mga progresibong organisasyon ug migranteng Pilipino sa gawas sa nasud. Gipatataw ang kahimtang sa mga

migrante sa mga gihimong panagtapok sa Boston, Oregon, Chicago, San Francisco, Los Angeles, Seattle, New York ug Washington D.C. sa US; sa Vancouver, Ottawa, Toronto, Alberta, Winnipeg ug Montreal sa Canada; Hong Kong, Japan, South Korea, Thailand, New Zealand ug Australia.

SONA ng walay kausaban

Walay bag-o sa islogan nga "Bagong Pilipinas" nga pasiatab ni Ferdinand Marcos Jr sa iyang SONA, reaksyon sa Bayan sa pamulong ni Marcos. Kini pagsulay lamang nga tabunan ang malukpanong kagutom, kawalay trabaho, ubos nga suhulan ug kalisud sa lapad nga katawhan.

"Ang Bagong Pilipinas, sama sa Bagong Lipunan sa diktaduryang Marcos, naghinambog sa grandyosong mga saad apan kulang kaayo sa aktwal nga benepisyong alang sa katawhan," pamahayag niini.

Gipunting sa mga demokratikong grupo ang pagpakahilum ni Marcos sa hinanali nga mga problema sa katawhang Pilipino sama sa tawhanong katungod, mahinungdanong dugang-suhulan, pagmugna og trabaho, reklamasyon, nasudnong industriyalisasyon ug pagtanggol sa soberanya.

"Samtang adunay mga 'saad' alang sa pagpalambo sa agrikultura, wala kini silbi atubangan sa palisiya sa importasyon sa mga produktong agrikultural," matud sa Bayan.

Gibatikos sa mga grupo ang mga bakak, ingonman ang mga programang ginaduso ni Marcos sa iyang SONA. Pipila niini ang pagrepaso sa mga lagda sa pagpangisda nga disbentahe sa gagmaing mangingisda, dugang gasto alang sa mga migrante ug klase-klaseng mga sugyot nga buhis nga plano niining ipahamtang sa umalabot. AB

Basura ang tanyag nga amnestiya ni Marcos Jr

Gasalikway sa Partido Komunista ng Pilipinas ug sa Bagong Hukbong Bayan ang plano ni Ferdinand Marcos Jr nga magdeklara og amnestiya alang sa tanang motalikod sa rebolusyonaryong armadong kawisa sa katawhang Pilipino. Gianunsyo niya kini sa iyang State of the Nation Address niadtong Hulyo 24.

Nag-una sa maong kabuang ang National Task Force-Elcac nga nag-sulting aduna nay 30,000 nga mga "misurender nga may kalambigitan sa Partido Komunista ng Pilipinas" ang pwedeng hatagan og amnestiya. Ang tinuod, mayorya sa mga "misurender" mga sibilyan nga gipugos ug gipasakahan og gama-gamang mga kaso.

"Nagpabiling matitud-anon ang mga komunista ug rebolusyonaryong mangugubat sa mga pangandoy sa katawhang Pilipino," matud sa upisyal sa impormasyon sa PKP nga si Marco Valbuena. Labaw nga mas daku kumpara sa unsamang tanyag nga amnestiya ang rebolusyonaryong tinguha. "Nagalihok ang mga rebolusyonaryo dili alang sa makikaugalingong pagtinguha og personal nga kaayuhan, apan tungod sa kinasingkasing ug matitud-anon nga mag-alagad ug makigbisog kauban ang katawhan."

Ginapakita sa kasaysayan kung paunsa gigamit sa kolonyal, ug sa neokolonyal nga kontra-rebolusyonaryong estado ang amnestiya isip gikalamayang bala batok sa mga pwersang rebolusyonaryo. Gitanyagan sa kolonyal nga gubyerno og amnestiya ang tigpanalipud sa kalinaw nga Pilipinong si Macario Sakay niadtong 1905, apan gipatay usab pa gihapon niadtong 1907. Niadtong 1946, nalingla sa amnestiya ni Elpidio Quirino ang pipila ka mga lider sa Hukbalahap (Hukbong Bayan laban sa Hapon) ayha sila hingpit nga gipatay human ang pipila ka bulan.

Human makalingkod sa gahum sa kumbinasyon sa kudatang militar ug higanteng kalihukang masa, na-

tukmod si- lang Co- rason Aquino ug Gloria Arroyo nga magdeklara og amnestiya ug buhian ang daghang bilangong pulitikal. Apan sa wala madugay, naglunsad ang ilang rehimen og brutal nga gyera sa pagpanumpo nga nagkinaiya sa mga pagpatay ug pagmasaker.

"Bakak ang tanyag ni Marcos nga amnestiya sa mga misurender, samtang halos 800 ka bilangong pulitikal ang anaa sa prisohan, ug adlaw-adlaw, giaresto ug ginapigot ang mga tawo tungod sa ilang pulitikanhon panglantaw ug katilingbanong baruganan," matud sa PKP. Ilalum sas ginatawag niining "gyera kontra teror," ang mga organisasyong masa bisan asa ginapigot ug ginaatake, gamit ang ekstra-ordinaryong mapanumpuon nga gahum ilalum sa Anti-Terrorism Law.

Hingpit nga walay kamatuuran ug layo sa reyalidad ang pamahayag ni Marcos nga ang "mga programa nga alang sa kalambuan ug panginabuhian sa komunidad" epektibong "nakatutugon sa ugat sa kaguliyang sa kabanikanhan."

Gipanghinambog niya ang Barangay Development Program (BDP) ug Enhanced Comprehensive Local Integration Program (E-CLIP), ang mga *farm-to-market road* ug ang "New Agrarian Emancipation Act," nga parehong nagpalungtad sa batakang mga problema sa in hustisya sa katilingban ug kalisud, nga nakaugat sa problema sa kawad-on sa

yuta.

Ang deklaradong plano ni Marcos nga magpagula og proklamasyong amnestiya nagsubay sa "lokalisadong panaghisgot kalinaw" ug "kampanyang pagpasurender" kung asa ang mga komunidad sa kabanikanhan ginaukopar sa militar (*hamlet*) ug ginapailalum sa mga operasyong saywar, intelidyens ug kombatan sa AFP. Sa milabayng lima ka tuig, singkwenta ka mga sibilyan ang giparada nga mga "misurender" nga wala gikasuhan sa korte, sukwahi sa ilang mga katungod sibil ug pulitika.

Adlaw-adlaw, ginapaantus ang masang mag-uuma sa nagkagrabeng mga porma sa pagpangdaugdaug ug pagpahimulos. Kaylap sa kabanikanhan ug walay pili ang abusong militar ug pulis, tinuyo nga mga pagpatay, tortyur, lapas sa balaod nga detensyon, pugos nga pagkawala ug uban pang mga paglapas sa tawhanong katungod.

"Labaw kanus-aman, hinanali, makatarunganon ug gikinahanglang ias dang ang rebolusyonaryong armadong pakigbisog, inubanan sa uban pang mga porma sa pakigbisog," matud pa sa PKP. Si Marcos mismo, isip negatibong pananglitanan, ang nagtukmod sa katawhan sa panginahanglang mag-armas ug baktason ang dalan sa armadong pagsukol.

AFP: Alimatok nga nagpakatagbaw

Higanteng ₱170 bilyon ang itagana sa rehimeng Marcos sa mosunod nga tuig alang sa pensyon sa Armed Forces of the Philippines (AFP) ug uban pang unipormadong ginsakpan sa reaksyunaryong estado. Sa ingon, nagpabiling pasiatab lamang ang repormang pensyon nga ginaduso niini aron pugngan ang "pagdugo" nga ginabunga niini sa nasudnong pondo.

Gani, plano sa estado nga kuhaon ang ₱120 bilyon gikan sa "tinigum" sa estado sa mosunod nga tuig. Kini luyo sa malukpanong pagbabag sa maong maanomalyang sistema: bisan wala ni singkong tampo sa pondo, nagadawat sa labing dakung pensyon ang mga retiradong personel militar ug pulis. Plano usab niini nga iinstitusyonalisa ang tinuig nga pagsaka sa sweldo sa mga unipormadong personel og 3% kada tuig sa mosunod nga 10 ka tuig aron "paphaon" ang unsamang pagkibhang sa pensyon.

Ang sistemang pensyon sa AFP usa ka labing pabug-at sa katawhang Pilipino. Sa milabayng mga tuig, ang pondong gigahin para dinhi ang ikaduha sa pinakadakung aytem sa nasudnong badyet. Kanunay kining nagkadaku human gidoble ilalum sa gubyernong Duterte ang sweldo sa mga upisyal ug gisakpan sa AFP aron paliton ang ilang pagkaminud-anon. Mikabat sa ₱40,000 kada bulan ang sagad nga gakahawat nilang pensyon nga ha-

los napulo ka pilo nga mas daku kaysa pensyon sa SSS, ug halos tulo ka pilo kaysa GSIS. *(Basaha ang artikulong "Pensyon sa AFP, pabug-at sa katawhan" sa isyu sa Ang Bayan Mayo 21, 2023.)*

Gawas sa labing dakung pensyon, ginakaon usab sa AFP ug PNP ang labing dakung bahin sa nasudnong badyet para sa sweldo, lainlaing reward ug balayrunon sa mga sundalo, ug labing dakung gasto sa pagpalit og mga gamit. Sa milabayng mga tuig, hilabihang nga gihatagag kagawasan ang AFP. Kabahin kini sa nagkagrabeng militarismo sa nagharing estado ug pagsulay sa nagharing pundok nga makuha ang pagdapig sa mga heneral ug ginsakpan sa AFP.

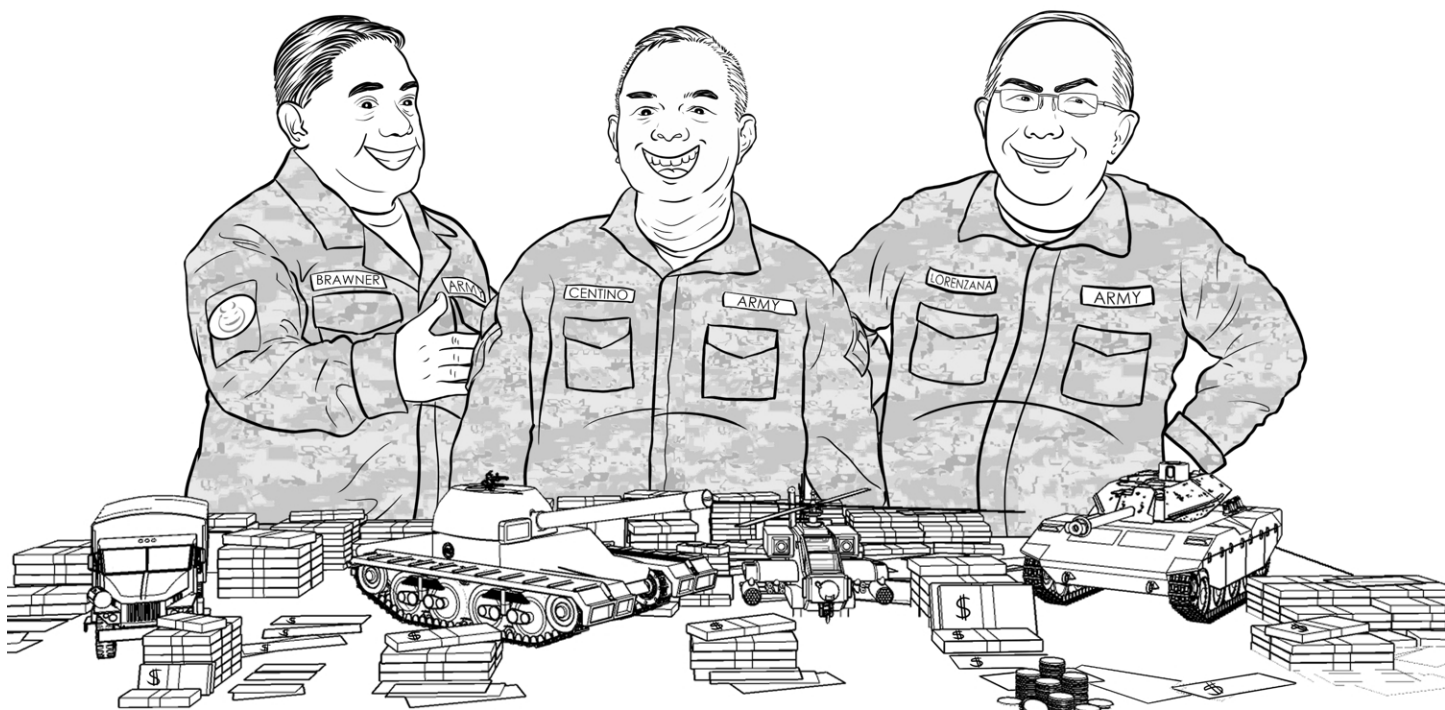
Sa giaprubahang nasudnong badyet para sa 2023, makita kung paunsa gipaburan ang AFP, PNP ug uban pang unipormadong ginsakpan, nga layong mas daku kumpara sa mga ahensyang sibilyan. Sa kinatibuk-an sa alokasyon alang sa sweldo ug lain-laing bayrunon alang sa mga empleyado sa gubyrno, 30%

ang napadulong sa mga personel militar.

Matag hibi sa sundalo ug pulis adunay bayad. Aduna nay "Combat Duty Pay", aduna pay "Combat Incentive Pay", "Hazardous Duty Pay", "Hazard Duty Pay" ug "High Risk Duty Pay." Kung mosakay sa barko, may "Sea Duty Pay"; kung mosakay og helikopter o eroplano, may "Flying Pay." Kung moambak, may "Parachutist's Pay." Aduna pay "Instructor's Duty Pay" ug "Reservist's Pay."

Alang sa mga sundalo ug pulis (nga nagretiro dihang 56-anyos na), adunay gigahin nga ₱36.427 bilyon alang sa "longevity pay", nga 43 beses nga mas daku, kaysa badyet nga gigahin sa "longevity" sa tanang lain pang mga ginsakpan sa gubyrno (₱842 milyon).

Mitaas pa ang ginapangayong badyet sa Department of National Defense og 14.16% ngadto sa ₱232.2 bilyon alang sa 2024. Kini samtang gikaltasan sa 14% ang badyet alang sa mga departamento sa pamuo ug empleyo ug para sa mga migranteng mamumuo nga anaa sa ₱40.5 bilyon na lamang. Mas daku usab kini sa ginapanghinambog sa rehimen nga ayuda alang sa 18 milyong pamilya nga anaa sa ₱200 bilyon lamang. AB

NLUA: Pagpalapad sa mabaligyang yuta

Subling ginaduso ni Ferdinand Marcos Jr sa iyang kanhing State of the Nation Address ang National Land Use Act (NLUA) isip prayoridad nga balaodnon sa iyang rehimen. Ilalum niining maong balaodnon, ikumbert ang gamit sa yuta alang kuno sa kumprehensibong pagpalambo niini. Pagakonso-lidahon niini ang klasipikasyon sa mga yuta sa mosunod: protektadong yuta, mga yuta alang sa produksyon, para sa pabalay ug alang sa imprastruktura. Langkub niini ang tanang kayutaan, katubigan ug natural nga rekurso sa nasud.

Nakagambalay ang balaodnon sa neoliberal nga iskema sa yuta nga ginaduso sa mga imperyalistang institusyon sama sa World Bank. Laraw niining palapdon ang yutang mamahimong ibaligya o *land market* sa Pilipinas ug iabli kini sa ispekulasyon sa internasyunal nga merkado. Pagahatagan niini og bag-ong bwelo ang malukpanong pagpangilog og yuta kung asa minilyong mag-uuma, mamumuong-panguma, lumad, mangingisda ug uban pang gagmayng prodyuser ang mapalay sa yuta o mawad-an og panginabuhian.

Dili bag-o ang pakana nga reklasipikasyon sa yuta sa takuban sa konsolidasyon sa mga palisiya sa paggamit o pagdumala sa yuta. Gikan 1994, makapila ka beses nang gisulayan sa pag-apruba ang maong balaodnon sa Kongreso. Suportado kini sa dagkung organisasyon sa burgesya, sama sa Chamber of Real Estate and Builders' Associations, dagkung agalong yutaan ug buruk-rata.

Bisan wala pa nabalaod ang sugyot balaodnon, gihawanan na ni Marcos ang dalan alang sa paspas nga pagmonopolyo sa lokal nga burgesya sa yutang mosulod sa merka-

do. Niadtong Hulyo 3, gipirmahan niya ang Executive Order No. 34 nga nagaabli sa tanang "abandonadong" pangpublikong kayutaan sa konstruksyon sa mga subdibisyon ug sentrong komersyal.

Sa pinakabag-ong bersyon sa balaodnon sa Kongreso, migamit ang mga tigduso niini og maanindot nga mga pulong sama sa "ridge-to-reef" o "watershed ecosystem management" nga nanalipud kuno sa kinaiyahan ug nagabatok sa *climate change*. Kini aron aprubahan ang pagpagamit sa mga umahan, kadagatan ug kagubatan sa langyawng mga kumpanya alang sa konstruksyon sa dagkung plantang pang-enerhiya sa takuban sa *renewable energy*.

Pagapalapdon sa NLUA ang langkub sa mga iskemang nagpadali sa pagbalhin sa pagpanag-iya sa yuta. Lakip sa maong mga iskema ang paglimpyo sa mga indibidwal nga titulo pinaagi sa pagpasaylo sa utang sa mga mag-uuma ug ang pag-indibidwalisa sa mga kolektibong titulo ilalum sa programang SPLIT sa World Bank. Pareho niining ginatangtang ang babag sa pagbaligya sa yutang gihatag na

aron mas mapadali ang pagpangilog sa dagkung lokal ug langyawng negosyante ug ilang mga kasosyong burukrata.

Sukwahi ang NLUA sa repormang agraryo. Anaa sa lingtunganay niini ang pagpadali sa kumbersyon sa lapad nga yutang agrikultural alang sa klase-klase industriyal ug komersyal nga gamit. Gani, kini walay bulag nga kategorya alang sa agrikultura nga magsiguro sa seguridad sa pagkaon sa nasud. Ang bugtong ginaila sa NLUA nga "yutang agrikultural" mao ang gikategorya ilalum sa mini nga Comprehensive Agrarian Reform Program (CARP). Sa datos sa estado, adunay kapinkun-kulang 12 milyong ektaryang yutang giilang agrikultural. Kapin pito ka milyon lamang niini ang nakapailalum sa CARP. Daghang bahin niini ang napailalum na sa kumbersyon. (*Lantawa ang talaan.*)

Sayod ang mga mag-uuma nga ginagamit sa guberno ang reklasipikasyon sa yuta aron padalion ang pagluwas o matangtang sa klasipikasyong agrikultural ang mga umahan ug ilugon sa ila ang ilang mga yuta. Karon pa lang, naglisud na silang magpabilin sa yuta tungod sa taas nga abang ug gasto sa produksyon, baratong presyo sa pagpalit sa ilang mga produkto ug kawalay suporta gikan sa estado. Gipagrabe pa ang maong kahimtang sa walay hunong nga ligal nga importasyon ug ismagling sa mga produktong agrikultural.

Sa bag-ong pagduso sa NLUA, nagsalig ang rehimen ng Marcos nga makakolekta og dugang nga kita gikan sa ispekulasyon sa yuta ug sa mga kontrata ug pabor gikan sa pagaturong mga pabalay, kalsada ug tulay, planta para sa enerhiya, dam ug uban pang proyektong pang-imprastruktura. Naghandum usab kining mohakop og daku gikan sa ekspansyon sa mga komersyal nga plantasyon ug minahan nga molangkub sa mga yutang pagaablihan sa balaodnon.

94,448
BIKTIMA

sa **paglapas sa tawhanong katungod** sa unang tuig ni **Ferdinand Marcos Jr** sa gahum.

Gikan sa: Espesyal nga Report sa Ang Bayan, Hulyo 23, 2023

63.67
MILYON

dili rehistradong **SIM Card** ang gitangtangan sa serbisyong telekomunikasyon niadtong Hulyo 27 human ang dedlayn sa pugos nga pagparehistro niini.

₱30B

nawalang kita sa guberno tungod sa dili pagsingil sa buhis sa pinakadagkung kumpanya isip "insentiba" ilalum sa balaod nga **CREATE**.

GINAPANGAYONG BADYET NI MARCOS JR ALANG SA 2024:

₱1.9B

pangbyahe sa gawas sa nasud

₱4.56B

confidential ug intelligence funds

12,000

pa lang sa gatusan ka libong **biktima sa pagpamomba** sa AFP sa **Marawi City** niadtong 2017 ang **nakapalista aron makadawat og bayadanyos**.

Niini, **2,283** pa lamang ang gisulting adunay kumpletong papeles.

70
TUIG

pagdepensa sa nasudnong soberanya ug kalibutanong kalinaw sa katawhang Korean ug sa **Democratic People's Republic of Korea** ang gidumdum niadtong Hulyo 27, adlaw sa kadaugan sa **Bantugang Gubat alang sa Paglingkawas sa Nasud** nga mipildi sa imperyalistang gyera sa US sa peninsula sa Korea. Gipirmahan kaniadto ang 1953 Armistice Agreement nga nagtapos sa gyera ug nagtukod sa Korean Demilitarized Zone.

10.6%

giusbaw sa utang sa nasud gikan **₱12.791 trilyon** niadtong Hunyo 2022 ngadto sa **₱14.1 trilyon** niadtong Hunyo 2023

Kini nga kantidad 96.72% na sa gibanabanang utangon sa nasud alang sa tibuok tuig.

82

ka indibidwal na ang **arbitraryo ug hinungog nga gideklara nga mga "terorista"** sa **Anti-Terrorism Council**.

Pinakabag-ong gidugang ang 13 nga gikasuhan sa pagpatay sa usa ka pulitiko sa Negros Oriental lakip ang usa ka puganteng kongresista.

203rd IBde, peste sa Mangyan ug katawhang Mindoreño

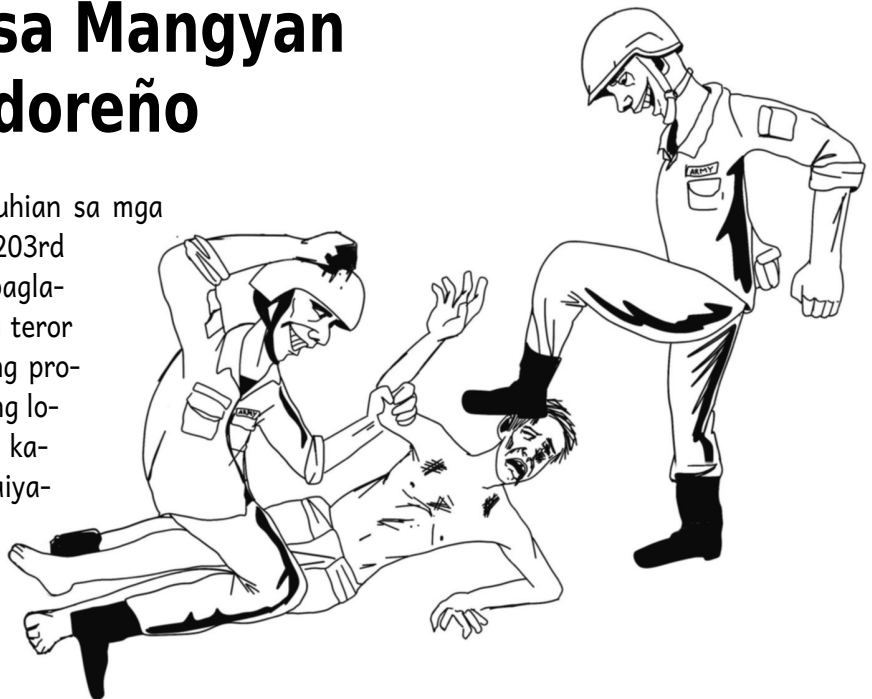
Dakung dangan sa kinabuhi ug panginabuhian sa mga Mangyan ug katawhang Mindoreño ang 203rd IBde. Taas ang listahan sa maong brigada sa paglapas sa tawhanong katungod ug pagsabwag og teror sukad nga gideploy kini sa isla. Nagsilbi kining pro- tektor sa mga langyawng kumpanya ug dagkung lokal nga kumprador nga nangawkaw sa yutang kabilin sa mga Mangyan ug nanggud-ob sa kinaiyahan.

Sa rekord sa Ang Bayan sa espesyal nga report niini kalabot sa mga kaso sa paglapas sa tawhanong katungod sa unang tuig sa rehimeng Marcos Jr, duha ang ekstrahudisyal nga gipatay ug siyam ang biktima sa mga kasong pagpangaresto, pagdagit ug pagpanghulga, pagpamig-ot ug intimidasyon. Lakip dinhi ang kaso sa duha ka aktibistang minoritya nga silang Mary Joyce Lizada ug Arnulfo Aumentado nga gidagit sa mga sundalo niadtong Abril 26 sa Barangay Sta. Teresita, Mansalay, Oriental Mindoro.

Sa tibuok nasud, ikalima ang isla sa adunay pinakadaghang kaso sa abusong militar. Sa datos ng National Democratic Front-Mindoro, dili moubos sa 55,000 ka sibilyan ang nabiktima sa hungog nga kampanyang supresyon ug pagpanumpo sukad nga makalingkod sa gahum si Marcos.

Padayon ang mga operasyong kombat sa brigada, kakunsabo ang Regional Task Force-Elcac sa MIMAROPA sukad pa niadtong panahon sa rehimeng Duterte. Kapin 126,000 ka katawhan ang gidaut niini lakip ang 40,348 biktima gikan sa 15 komunidad nga nalangkub sa mga "operasyong pangkomunidad."

Ang pinakabag-ong biktima sa brigada mao si Pedro Ambad, usa ka Hanunuo-Mangyan, nga gidagit sa Sityo Kilapnit, Mansalay, Oriental Mindoro niadtong Hulyo 13. Gikulata ug giinteroga siya sa mga sundalo sa 4th IB ug pugos nga ginapatudlo

kung asa kuno ang tinagoan nga "armas sa BHB." Gibuhian siya human ang 12 oras. Nabali ang iyang gusok tungod sa gigrabehon sa pagpangulata. Human ang pipila ka adlaw, gisulod sa mga sundalo ang balay sa iyang igsoon nga si Admiraw Ambad apan wala nila kini naabtan. Tungod sa pagpamig-ot, napugos nga mobalhin ang lima ka pamilya sa ilang komunidad, biyaan ang ilang panginabuhian ug ihunong ang pag-eskwela sa mga bata.

Gawas niini, gidakop niadtong Mayo 23 sa mga pwersa sa 68th IB ang upat ka katutubong Buhid sa usa ka tsekpoynit sa Barangay Manoot, Rizal, Occidental Mindoro. Pugos silang gidala sa kampo militar kung asa gipailalum sila sa interogasyon ug tortyur. Pagkaugma, giuban sila sa operasyong kombat aron "mangita og mga myembro sa BHB" apan sa aktwal, nangulata ug nangdakop og mga sibilyan, lakip ang lain pang katutubong Buhid.

Ang pagpangatake sa 203rd IBde batok sa mga sibilyan kabahin sa pagpanalipud niini sa mga proyektong pang-imprastruktura nga miguba sa panginabuhian sa mga Mindoreño. Lakip dinhi ang mga kumpanya sa pagmina og bato (*armor*) nga sangkap sa semento nag gitugutang mag-opereyt sa isla. Lain pang proyekto ang pagtanum

go mga komersyal nga kahoy sa mga kaingin sa mga minoritya.

Ginagamit sa brigada, kakunsabo ang lokal nga guberno, ang proyektong Tamaraw Reservation and Expansion Project (TREP) aron palayason ang mga katutubo sa ilang yutang kabilin sa Rizal, sa takuban sa pag-alima sa mga tamaraw. Ang tamaraw usa ka klase sa kabaw nga orihinal sa Pilipinas ug gikabalak-an nang mahurot.

Unsa ang 203rd IBde?

Tuig 2001 dihang gitukod ang 203rd IBde ilalum sa 2nd ID nga nag-espesyalisa kuno sa "jungle warfare" o pakiggubat sa lasang. Primaryang pwersang pangkombat niini ang 68th IB ug 76th IB.

Nahimutang ang brigada sa hedkwarters niini sa Barangay Pagasa, Bansud, Oriental Mindoro. Langkub sa operasyon niini ang duha ka prubinsya sa isla sa Mindoro.

Ang brigada kasamtangang gipangulohan ni Brig. Gen. Randolph Cabangbang nga gituboy sa pusi- syon niadtong Abril. Nagsilbi si Cabangbang isip kumander sa Presidential Security Group sa rehimeng Duterte. Nahimong hepe usab siya sa 2nd ID ug ikaduhang kumander sa Task Force Davao. Myembro si Cabangbang sa Philippine Military Academy "Sambisig" Class of 1991. AB

3 patay, 9 iligal nga giaresto sa 10 ka adlaw

Sunod-sunod ang mga pagpamatay ug pagpangaresto niining milabayng duha ka semana, ilabina sa isla sa Negros.

Tinuyong gipatay sa mga sundalo sa 62nd IB si Marvic Ebarle ug Romy Catasio sa Balunggay, Barangay Montilla, Moises Padilla, Negros Occidental niadtong Hulyo 20. Gipamusil sila samtang naghulat og masakyan. Si Ebarle usa ka samarong Pulang manggugubat nga nagpaayo sa balay ni Catasio sa Inarawis, Barangay Quintin Remo.

Sa Quezon, gipatay sa mga pulis si Isagani Isita ug gipasangil nga "nisukol" samtang ginatunulan og mandamyento de aresto niadtong Hulyo 30 sa Sariaya. Kanhing lider-masa si Isita sa Batangas nga nakahukum nga mosalmot sa hukbong bayan human nag-atubang sa sub-sub nga pagpamig-ot gikan sa estado.

Pag-aresto ug detensyon. Walo ka mag-uuma ang iligal nga giaresto sa 15th IB sa Tugas, Barangay Pinggot, Ilog, Negros Occidental niadtong Hulyo 29. Ginalambigit sila sa armadong opensiba sa Bagong Hukbong Bayan (BHB) sa Ilog niadtong Enero 28.

Ayha ang insidente, gidetine usab sa 15th IB sulod sa pipila ka oras ang managsuon nga silang Jemson ug Gaujel Villar sa Cambo-guiot, Barangay Camindangan, Sipalay City, niadtong Hulyo 22. Gibuhian lamang sila human gipanghingusog sa ilang mga asawa ang pagbuhi kanila.

Giaresto ug gipreso usab sa pulis si Lodorico But-ay, 68, sa Cuna-lom, Barangay Carabalan, Himamaylan City niadtong Hulyo 28. Gipagawas sa militar nga kumander sa milisyang bayan si But-ay ug gipasadakahan og gama-gamang kasong pagpanglugos. Myembro siya sa Farmers Association of Barangay Carabalan.

Pagpamomba. Gikanyon sa 62nd IB ang magkasikbit nga komunidad sa Barangay Villegas, Guihul-

ngan City, Negros Oriental alas-5 sa buntag niadtong Agosto 5. Gawas niini, gigamitan sa mga pulis og *grenade launcher* ang Barangay Mag-saysay niadtong Agosto 3.

Pagpamusil. Gipaulanan og bala sa 31st IB ang balay ni Erwin Vista, kapitan sa Barangay Alin, Donsol, Sorsogon niadtong Agosto 4. Balos kini sa mga sundalo human magreklamo si Vista sa pagkampo sa mga sundalo, paghugawhugaw ug pagbilin og hugaw sa kasilyas sa *evacuation center* sa barangay.

Pagpasurender. Giparada sa mga pulis si Tonying Sulano, usa ka mag-uuma sa Barangay Nagbagang, Santa Catalina, Negros Oriental, isip "misurender" niadtong Hulyo 30. Makapila ka tuig na nga balik-balik nga ginapig-ot sa pulis ug militar ang pamilyang Sulano.

Pagpamig-ot. Sa Batangas, perwisyo ang dala sa operasyong kombat sa 59th IB sa Barangay Putol, Tuy gikan Agosto 3. Nagbalay-balay ug ginapangita sa mga sundalo sa komunidad si Jaysie Balugna, nailang lider-masa sa Tuy.

Sa Negros Occidental, giransak sa mga sundalo sa 79th IB ang mga balay sa mga mag-uuma sa tubuhan sa Barangay Tamlang ug Barangay Malasibog sa Escalante City niadtong Hulyo 18. Giharas usab sa 94th IB silang Betmar Pacheco ug iyang mabdos nga asawa niadtong Hulyo 9 sa Amaga, Barangay Buenavista, Himamaylan City.

Gama-gamang kaso. Lima ka hinimohimong kaso ang gipasaka sa 59th IB batok kang Hailey Pecayo, tigpamaba sa grupo sa tawhanong katungod nga Tanggol Batangan, kalabot sa paglapas kuno niya sa Anti-Terrorism Law. Aktibo si Pecayo sa pagbutyag sa papel sa 59th IB sa pagpatay sa 9-anyos nga si Kylene Casao niadtong Hulyo 18, 2022. AB

Presyo sa lana, paubsan! Nagprotesta ang mga mamumuo ug drayber sa Quezon City niadtong Hulyo 31 ug Agosto 1 aron babagan ang "bigtime" nga pagsaka niini nga moabot sa ₱3.50 kada litro sugod Agosto 1. Panawagan usab nilang ibasura sa rehimen ang deregulasyon sa industriya sa lana nga nagtugot sa kutsabahan sa mga kumpanya sa lana sa pagpataas sa presyo.

Mamumuo sa panglawas, himuong regular. Nagpahigayon og "Friday Protest" ang mga mamumuong panglawas sa unyong All UP Workers Union-Manila/Philippine General Hospital (PGH) atubangan sa PGH niadtong Hulyo 28 aron babagan ang ginaila nilang pribatisasyon sa ospital nga ginapaagi sa pagempleyo sa mga kontraktwal nga mamumuo. Kini ang ika-upat nga beses nilang paglunsad og protesta kada biyernes aron babagan ang kontraktwalisasyon ug hulipan na lang ang mga bakanteng regular nga posisyon aron maresolba ang labis nga kakulang sa mga trabahante.

Pagbatok sa TOFI. Nagtapok ang kapin 100 ka estudyante sa University of the East ilalum sa Rise for Education atubangan mismo sa ilang kampus sa Maynila niadtong Hulyo 21 aron babagan ang planong 9.5% nga pagtaas sa ilang matrikula sa tuig 2023-2024.

Pamilyang de la Cerna, gibuhian na. Gibuhian na niadtong Hulyo 28 ang pamilyang de la Cerna dihang magpyansa human ang kapin tulo ka tuig nga dili makatarungangong detensyon. Nakagawas sa prisohan silang Karina de la Cerna, ug ang iyang mga ginikanan nga Albert ug Ma. Pilar Dela Cerna, nga parehong mga organisador sa mag-uuma ug mamumuong-panguma sa Negros.